

ગુજરાતમિત્ર ૧૬૩ વર્ષ

ગુરુવાર ૨ જુલાઈ, ૨૦૨૬

ડિજિટલ મીડિયા આઝાદીનું માધ્યમ ખરૂં પણ તેને અનિયંત્રિત છોડી શકાય નહીં

આજના ડિજિટલ યુગમાં સોશિયલ મીડિયા, ઓનલાઈન પોડકાસ્ટ અને સ્ટેન્ડ-અપ કોમેડી જેવા પ્લેટફોર્મ્સ અભિવ્યક્તિની આઝાદીનું મુખ્ય માધ્યમ બન્યા છે. પરંતુ, તાજેતરમાં સર્વોચ્ચ અદાલતમાં દાખલ થયેલી એક જનહિત અરજીએ દેશભરમાં એક નવો અને અત્યંત ગંભીર વિવાદ છેડી દીધો છે. ગુરુગ્રામમાં કોમેડિયન પ્રણિત મોરે દ્વારા રપૂ કરાયેલા ‘૩૩૦૦ બિરયાની’ સંબંધિત વિવાદાસ્પદ બેક અને ત્યારબાદ બંધારણીય સંસ્થાઓ તેમજ વ્યાયાદીશો વિશે ફેલાયેલી ગેરમાર્ગે દોરતી અફવાઓએ આ ચર્ચાને વધુ વેગ આપ્યો છે. આ વિવાદ માત્ર એક બેક કે

ફેક બ્લૉગ પૂરતો મર્યાદિત નથી, પરંતુ તે ડિજિટલ સેન્સરશીપ, વાણી સ્વાતંત્ર્યની મર્યાદાઓ અને આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સના યુગમાં કન્ટેન્ટ રેગ્યુલેશનની અનિવાર્યતા પર ઊંડો પ્રકાશ પાડે છે.

ભારતીય બંધારણના અનુચ્છેદ 19(1)(a) હેઠળ દરેક નાગરિકને વાણી અને અભિવ્યક્તિની સ્વતંત્રતાનો અધિકાર મળેલો છે. આ જ અધિકારનો ઉપયોગ કરીને કલાકારો, પત્રકારો અને સામાન્ય યુગર્સ સોશિયલ મીડિયા પર પોતાના વિચારો રપૂ કરે છે. કડાકા અને હાસ્ય હંમેશાં તંદુરસ્ત લોકશાહીના લક્ષણો રહ્યા છે. પરંતુ, જ્યારે હાસ્યના નામે રાષ્ટ્રીય

સંવેદનશીલતા ધરાવતા મુદ્દાઓ (જેમ કે કલમ ૩૭૦) નો ઉપયોગ વ્યાપારી કે મનોરંજનના હેતુ માટે સંવેદનહીન રીતે કરવામાં આવે, ત્યારે એક નવો વિવાદ જન્મે છે. બીજી તરફ, સોશિયલ મીડિયા પર વ્યાવર્તન અને દેશના વહિષ્ઠ મંત્રીઓ વિરુદ્ધ નક્કી સમાચારો ફેલાવવાની પ્રવૃત્તિઓ ચિંતાજનક સ્તરે પહોંચી ગઈ છે. સ્ટાંદાતાઓના પેસે લંડનમાં મોજ-મસ્તી કરવાના ખોટા દાવાઓ વાયરલ કરીને વ્યાવર્તન જેવી સર્વોચ્ચ સંસ્થાઓની વિશ્વસનીયતા પર ઘા કરવામાં આવી રહ્યો છે. જ્યારે વ્યાવર્તન પ્રત્યે સામાન્ય જનતાનો વિશ્વાસ ડગમગે છે, ત્યારે સમગ્ર લોકશાહીનું માળખું નબળું પડે છે.

તેથી, અભિવ્યક્તિની આઝાદી ક્યારેય અનિયંત્રિત હોઈ શકે નહીં; તેની સાથે સંસ્થાઓની ગરિમા બાળવાવાની જવાબદારી પણ ખેડાયેલી છે.

હાલની આખરી કાનૂની અને વહીવટી પ્રણાલી મોટાભાગે ‘પોસ્ટ-રિએક્ટિવ’ (ઘટના બન્યા પછી પ્રતિક્રિયા આપનારી) છે. સોશિયલ મીડિયા પર કોઈ ભ્રામક માહિતી

અથવા વાંધાજનક વીડિયો અપલોડ થાય, તે થોડી જ મિનિટોમાં લાખો લોકો સુધી પહોંચી જાય છે. જ્યાં સુધી ફેક્ટ-ચેક સંસ્થાઓ તેનું સત્ય સામે લાવે અથવા સરકાર કે અદાલત તરફથી સત્તાવાર સ્પષ્ટતા કે આદેશ બરી કરવામાં આવે, ત્યાં સુધીમાં સમાજમાં જે નુકસાન થવાનું હોય તે થઈ ચૂક્યું હોય છે. ડિજિટલ દુનિયામાં માહિતીની ગતિ પ્રકાશની ઝડપે આગળ વધે છે, જ્યારે આપણી કાનૂની પ્રક્રિયાઓ પચેરપાગલ ગતિએ ચાલે છે. આ મોટો તફાવત જ ભ્રામક તત્વોને પ્રોત્સાહન આપે છે. નુકસાન થયા પછી એક્શન લેવા કરતાં, નુકસાનને રોકવા માટે અગાઉથી જ કોઈ ગાર્ડલાઈનર્સ કે તકનીકી અવરોધો હોવા જરૂરી બની ગયા છે. સર્વોચ્ચ અદાલતમાં વહિષ્ઠ વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી અરજીમાં એક મહત્વનો મુદ્દો ઉઠાવવામાં આવ્યો છે: ઓનલાઈન સામગ્રી, પોડકાસ્ટ અને આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ માટે એક સ્વતંત્ર નિયમનકારી મંડળની સ્થાપના કરવી.

આજે AI ના માધ્યમથી ડીપફેક

વીડિયો, ઓડિયો ક્લોનિંગ અને અત્યંત વાસ્તવિક લાગતા નક્કી દસ્તાવેઓ કે ફોટોગ્રાફસ મિનિટોમાં તૈયાર થઈ જાય છે. બે આ સત્તામગ્રી પર કોઈ વહેલી તકે નજર રાખવામાં ન આવે, તો તે સામાજિક શાંતિને ઘાણભરમાં ભંગ કરી શકે છે. ટીવી રેનલો માટે જેમ કેન્દ્રીય સંસ્થાઓ કે સ્વનિયમનકારી મંડળો છે, તેમ યુટ્યુબ પોડકાસ્ટર્સ, ઓટીટી પ્લેટફોર્મ્સ અને સોશિયલ મીડિયા ઈન્ફલુએન્સર્સ માટે પણ ‘સેલ્સિંગ ગાર્ડલાઈનર્સ’ ઘડવાનો સમય પાકી ગયો છે. નિયમનની માંગ ચોક્કસ વ્યાજબી છે, પરંતુ અહીં સૌથી મોટો ભય ‘ડિજિટલ સેન્સરશીપ’ નો છે. બે સરકાર કે અદાલત કન્ટેન્ટ પર કડક નિયંત્રણો લાદી દે, તો તેનાથી લોકશાહીના ચોથા સ્તંભ સમાન મુક્ત અવાજે દબાઈ જવાનો ભય રહે છે. કોઈપણ પ્રકારનું સરકારી સેન્સરશીપ બોર્ડ જે સોશિયલ મીડિયા પર લગામ કસશે, તો સત્તાધારી પક્ષો સામે વિરોધ કે ટીકા પ્રદર્શિત કરવાનો સ્પેસ ખતમ થઈ શકે છે. તેથી, ઉપાય સેન્સરશીપ (પ્રતિબંધ) નથી, પરંતુ

એલન ગ્રીન્સ્પાન: અમેરિકન અર્થવ્યવસ્થાના મહાન શિલ્પી કે વૈશ્વિક આર્થિક સંકટના સહનિર્માતા?

વિશ્વના આર્થિક ઇતિહાસમાં કેટલાંક એવાં વ્યક્તિત્વો હોય છે જેઓ લોકશાહી ઢબે ચૂંટાયેલા નેતા ન હોવા છતાં આપા દેશ અને દુનિયાની આર્થિક દિશા બદલી નાખવાની ક્ષમતા ધરાવે છે. એલન ગ્રીન્સ્પાન એક એવું જ પ્રભાવશાળી નામ છે. તેઓ લગભગ બે દાયકા (૧૯૮૭થી ૨૦૦૬) સુધી અમેરિકાની કેન્દ્રીય બેંક ફેડરલ રિઝર્વના અધ્યક્ષ રહ્યા. આ લાંબા કાર્યકાળ દરમિયાન તેમણે અમેરિકન અર્થવ્યવસ્થા, વ્યાજદર, કુશાલ્ય, શેરબજાર અને વૈશ્વિક નાણાંકીય વ્યવસ્થા પર ઊંડી છાપ છોડી. સમર્થકો તેમને આર્થિક જગતના જાદુગર એટલે કે ‘ધ માએસ્ટ્રો’ કહે છે, જ્યારે વિવેચકો તેમને ૨૦૦૮ના વૈશ્વિક આર્થિક સંકટના મુખ્ય જવાબદારોમાંના એક માને છે.

એલન ગ્રીન્સ્પાનનો જન્મ ૬ માર્ચ ૧૯૨૬ના રોજ ન્યૂયોર્ક શહેરમાં થયો હતો. બાળપણથી જ ગણિત અને આંકડાશાસ્ત્રમાં તેમની પડક અદ્ભુત હતી. તેમણે ન્યૂયોર્ક યુનિવર્સિટીમાંથી અર્થશાસ્ત્રનો ઉચ્ચ અભ્યાસ કર્યો અને ત્યાર બાદ આર્થિક સલાહકાર તરીકે ક્ષેત્રમાં પોતાની ઓળખ બનાવી. ૧૯૬૦ના દાયકામાં તેઓ પ્રખ્યાત લેખિકા અને મુક્ત બજારની સમર્થક આયન રેન્ડના વિચારોથી ખૂબ પ્રભાવિત

થયા. આ કારણે જ ગ્રીન્સ્પાનનો મુક્ત બજાર, મૂડીવાદ અને સરકારના મર્યાદિત હસ્તક્ષેપમાં દંઢ વિશ્વાસ હતો. ફેડરલ રિઝર્વના અધ્યક્ષ તરીકે ઉદય

૧૯૮૭માં અમેરિકાના તત્કાલીન રાષ્ટ્રપતિ રોનાલ્ડ રેગને એલન ગ્રીન્સ્પાનની ફેડરલ રિઝર્વના અધ્યક્ષ તરીકે નિયુક્તિ કરી. આ પદ પર તેઓ ૨૦૦૬ સુધી કાર્યરત રહ્યા. પોતાના ૧૯ વર્ષના કાર્યકાળ દરમિયાન તેમણે ચાર અલગ-અલગ અમેરિકન રાષ્ટ્રપતિઓ (રોનાલ્ડ રેગન, જ્યોર્જ બૅચ. ડબ્લ્યુ. બુશ, બિલ ક્લિન્ટન અને જ્યોર્જ ડબ્લ્યુ. બુશ) સાથે કામ કર્યું, જે તેમની આર્થિક કુશળતા પરના સર્વવ્યાપી વિશ્વાસનું પ્રતીક હતું.

મુખ્ય સિદ્ધિઓ અને સફળતાઓ કુશાલ્ય પર નિયંત્રણ: ૧૯૭૦ના દાયકામાં અમેરિકા ભારે મોંઘવાર અને આર્થિક મંદીથી પીસાતું હતું. ગ્રીન્સ્પાને સુદંઢ નાણાંકીય નીતિ (Monetary Policy) દ્વારા ભાવો પર કાબૂ મેળવ્યો, જેના કારણે ૧૯૮૦ના દાયકામાં અમેરિકામાં લાંબા ગાળાની આર્થિક સ્થિરતા જોવા મળી.

‘ગ્રેટ મોડરેશન’નો સુવર્ણ યુગ: ૧૯૮૭થી ૨૦૦૭ વચ્ચેના સમયગાળાને અર્થશાસ્ત્રીઓ ‘ગ્રેટ મોડરેશન’કહે છે. ગ્રીન્સ્પાનના

નેતૃત્વમાં આ સમયે અમેરિકામાં નીચો ફુગાવો, ઊંચો આર્થિક વિકાસ દર, ઓછી બેરોજગારી અને શેરબજારમાં અસાધારણ તેજ જોવા મળી હતી.

૧૯૮૭ના ‘બ્લેક મન્ડે’નું સંકટ નિવારણ: ઓક્ટોબર ૧૯૮૭માં ગ્રીન્સ્પાનના પદ સંભાળ્યાના ગણતરીના દિવસોમાં જ અમેરિકન શેરબજારનો ડાઉ જોન્સ ઇન્ડેક્સ એક જ દિવસમાં ૨૨% તૂટી ગયો હતો. ગ્રીન્સ્પાને તાત્કાલિક બજારમાં નાણાંકીય પ્રવાહિતા વધારીને સિસ્ટમને સ્થિર કરી અને દેશને મોટી આર્થિક મંદીમાંથી બચાવી લીધો.

વૈશ્વિક પ્રભાવ અને પ્રતિષ્ઠા: તેમના સમયમાં યુએસ ફેડરલ રિઝર્વ વિશ્વની સૌથી શક્તિશાળી બેંક બની ગઈ હતી. વૈશ્વિક બજારોમાં એક કહેવત પ્રચલિત બની હતી કે, ‘જો ગ્રીન્સ્પાન ખાંસી ખાય, તો આખી દુનિયામાં બજારોને તાવ આવી જાય.’

વિવેચકોના આક્ષેપો અને નીતિગત પામીઓ ગ્રીન્સ્પાનની લોકપ્રિયતા છતાં, અર્થશાસ્ત્રીઓનો એક મોટો વર્ગ માને છે કે તેમની કેટલીક લાંબા ગાળાની નીતિઓએ વૈશ્વિક અર્થતંત્રને મોટું નુકસાન પહોંચાડ્યું: ૨૦૦૮ના વૈશ્વિક આર્થિક સંકટનાં બીજ: ૨૦૦૧ની આર્થિક

સુસ્તી પછી, ગ્રીન્સ્પાને અમેરિકામાં વ્યાજદરો લાંબા સમય સુધી અત્યંત નીચા રાખ્યા. આ સસ્તા નાણાંના કારણે રિયલ એસ્ટેટ ક્ષેત્રમાં મોટો ભબલ સર્જાયો. બેંકો બેંદરકાર બની અને સબપ્રાઈમ મોર્ટેગેજ આપવા લાગી. આખરે ૨૦૦૮માં આ પરપોટી ફૂટ્યો, જેણે સમગ્ર વિશ્વને મહામંદીમાં પકેલી દીધું.

ઈકો-નોમિક્સ ડૉ.જયનારાયણ વ્યાસ

વિશ્વના સૌથી શક્તિશાળી બેન્કર દ્વારા પોતાની જ નીતિઓની પામી સ્વીકારવી એ અર્થશાસ્ત્રના ઇતિહાસની સૌથી મોટી અને અસામાન્ય ઘટનાઓમાંથી એક છે

બજાર પર અતિશય અંધવિશ્વાસ: મુક્ત બજારના હિમાયતી હોવાના કારણે તેઓ માનતા હતા કે બેંકો અને નાણાંકીય સંસ્થાઓ પોતાની ભૂલો જાતે સુધારી લેશે. તેમણે ડેરિવેટિવ્ઝ માર્કેટ અને વોલ સ્ટ્રીટના જોખમી રોકાણો પર પૂરું સરકારી નિયંત્રણ ન રાખ્યું, જે પાછળથી ઘાતક સાબિત થયું.

આર્થિક અસમાનતામાં વધારો: નીચા વ્યાજદરો અને શેરબજારની કૃત્રિમ તેજીનો સીધો ફાયદો મુખ્યત્વે ધનિક વર્ગને મળ્યો, જેના કારણે

અમેરિકા અને વૈશ્વિક સ્તરે અમીર-ગરીબ વચ્ચેની આર્થિક ખાઈ વધુ પહોળી થઈ.

૨૦૦૮ની મહામંદી બાદ જ્યારે અમેરિકન સંસદની તપાસ સંમિતિ સમક્ષ ગ્રીન્સ્પાન હાજર થયા, ત્યારે તેમણે જાહેરમાં સ્વીકાર્યું કે ‘તેમની મુક્ત બજારની આર્થિક વિચારસરણી અને મોડેલમાં એક મોટી ખામી

ઈકો-નોમિક્સ ડૉ.જયનારાયણ વ્યાસ

વિશ્વના સૌથી શક્તિશાળી બેન્કર દ્વારા પોતાની જ નીતિઓની પામી સ્વીકારવી એ અર્થશાસ્ત્રના ઇતિહાસની સૌથી મોટી અને અસામાન્ય ઘટનાઓમાંથી એક છે

બજાર પર અતિશય અંધવિશ્વાસ: મુક્ત બજારના હિમાયતી હોવાના કારણે તેઓ માનતા હતા કે બેંકો અને નાણાંકીય સંસ્થાઓ પોતાની ભૂલો જાતે સુધારી લેશે. તેમણે ડેરિવેટિવ્ઝ માર્કેટ અને વોલ સ્ટ્રીટના જોખમી રોકાણો પર પૂરું સરકારી નિયંત્રણ ન રાખ્યું, જે પાછળથી ઘાતક સાબિત થયું. આર્થિક અસમાનતામાં વધારો: નીચા વ્યાજદરો અને શેરબજારની કૃત્રિમ તેજીનો સીધો ફાયદો મુખ્યત્વે ધનિક વર્ગને મળ્યો, જેના કારણે

વરસાદના છાંટાનો આનંદ

ઝાહ રાહ ખેવડાવ્યા બાદ વરસાદની પધરામણી થઈ. સુરવળા તાપથી તપ થયેલી ઘરતીને રાહત મળી. ઝાડનાં પાંદડાંઓ વરસાદનાં પાણીથી ઘોવાઈને ફરી નવપલ્લવિત થઈ ગયાં. ચાંદે બાવુ બાબે સુંદરતા અને ખુશીની લહેર દોડી ગઈ. વરસાદની રાહ બેનારાં બધાં જ પશુ, પંખી, માણસો રાહ રાહ થઈ ગયાં. રસ્તા પર દોધમદાં વરસાદ પડી રહ્યો હતો, લારી પર ગરમગરમ ચા અને ભજુયાંની મજા લોકો માણી રહ્યાં હતાં. થોડાં લોકો ગેલેરીમાં ગરમાગરમ કોફીના મગ સાથે વરસાદનો આનંદ લઇ રહ્યાં હતાં.

અચક બાળકો રસ્તા પર વરસાદમાં ભીંજાતાં નાચી રહ્યાં હતાં. આ ખુશીના માહોલમાં એમ વિચાર આવે છે વરસાદે બહુ રાહ ખેવડાવીને પછી ઘનઘોર વરસીને ચોમેર આનંદ

આનંદ પ્રસારી દીધો છે. એક ખાસ વાત છે કે આપણે બધા જ વચારે કોઇ પણ રીતે વરસાદનો આનંદ માણતાં હોઈએ ત્યારે એક વસ્તુ અચૂક કરીએ.આપણે બધાં જ વરસાત વરસાદમાં હાથ લંબાવીને આભમાંથી વરસતા વરસાદના છાંટાને આપણા હાથમાં ઝીલવાનો પ્રયત્ન અચૂક કરીએ. દરેક જણ ગેલેરીમાંથી કે બારીમાંથી કે અગાસીમાંથી કે પછી રસ્તા પરથી કે રસ્તા પર પસાર થતી કાર કે બસમાંથી કે ટ્રેનની બારીમાંથી પોતાના હાથને બહાર કાઢી તેની પર વરસાદના છાંટાને ઝીલવાનો પ્રયત્ન કરે જ અને જ્યારે વરસાદનાં છાંટા હાથ પર પડે અને બે ઘડી હાથને ભીનો કરી નીચે સરકી જાય તેમાં બધાને અનેરો આનંદ મળે.આ અનુભવ બધાએ કર્યો જ હશે અને આજે ફરી કરવો.

હવે વાત કે આજે આ વરસાદી મોસમમાં વરસાદી છાંટાની વાત શા માટે? આ વરસતા વરસાદી છાંટા હાથ પર ઝીલીને આપણે ઘડીક વાર માટે જે આનંદ માણીએ છીએ તે હ્રવનમાં એક મોટી વાત સમજાવે છે.આ વરસાદના ભીના ભીના તંત્રને ઠંડક અને મનને આનંદ આપતા છાંટા શીખવે છે કે જિંદગીની સૌથી સુંદરતમ, અદ્ભુત ઘણોને પકડી શકાતી નથી.ફક્ત ભરપૂર રીતે માણી શકાય છે. જિંદગીને આનંદ આપતી ઘણોને પકડી રાખવાનો કે બાંધવાનો કે કેમેરામાં કેદ કરવાનો પ્રયત્ન ન કરતાં, માત્ર તેને સંપૂર્ણ રીતે માણો. તે અદ્ભુત ઘણોને આનંદ અનેરો હોય છે. તે એક વાર વીતી જાય પછી ફરી માણી શકાતો નથી. વરસાદી છાંટા જે પળે હાથ પર પડે છે અને આનંદ આપે છે તે ત્યારે જ માણી શકાય છે. આજે જ વરસાદી છાંટાને હાથમાં ઝીલવો અને તે ઘણોને આનંદ માણવે અને યાદ રાખવે કે હ્રવનમાં ઘણી આનંદની ઘણો પકડી શકાતી નથી તે પળે જ માણી શકાય છે.

ચાર્જિંગ પોઈન્ટ્

હવે વાત કે આજે આ વરસાદી મોસમમાં વરસાદી છાંટાની વાત શા માટે? આ વરસતા વરસાદી છાંટા હાથ પર ઝીલીને આપણે ઘડીક વાર માટે જે આનંદ માણીએ છીએ તે હ્રવનમાં એક મોટી વાત સમજાવે છે.આ વરસાદના ભીના ભીના તંત્રને ઠંડક અને મનને આનંદ આપતા છાંટા શીખવે છે કે જિંદગીની સૌથી સુંદરતમ, અદ્ભુત ઘણોને પકડી શકાતી નથી.ફક્ત ભરપૂર રીતે માણી શકાય છે. જિંદગીને આનંદ આપતી ઘણોને પકડી રાખવાનો કે બાંધવાનો કે કેમેરામાં કેદ કરવાનો પ્રયત્ન ન કરતાં, માત્ર તેને સંપૂર્ણ રીતે માણો. તે અદ્ભુત ઘણોને આનંદ અનેરો હોય છે. તે એક વાર વીતી જાય પછી ફરી માણી શકાતો નથી. વરસાદી છાંટા જે પળે હાથ પર પડે છે અને આનંદ આપે છે તે ત્યારે જ માણી શકાય છે. આજે જ વરસાદી છાંટાને હાથમાં ઝીલવો અને તે ઘણોને આનંદ માણવે અને યાદ રાખવે કે હ્રવનમાં ઘણી આનંદની ઘણો પકડી શકાતી નથી તે પળે જ માણી શકાય છે.

પધારો! અમારો વિનાશ નોતરવા આપ સૌનું સ્વાગત છે

એહકીકત હવે અજાણી રહી નથી કે એ.આઈ. નો ઉપયોગ ફૂંકે તે ભૂસકે વધી રહ્યો છે અને તેના મોટેમાં ડેટા સેન્ટર દ્વારા પ્રચંડ ગરમીનું ઉત્સર્જન થાય છે. આને કારણે તેના માટે પુષ્કળ પાણીની જરૂરિયાત રહે છે. તેનું આ પાસું એવું છે કે તેને ધ્યાનમાં રાખવું જ પડે. ત્રણીક મહિના અગાઉ આ કટારમાં તેના વિશે વાત કરવામાં આવી હતી. આ એક માત્ર કારણસર અમેરિકા, યુરોપ, લેટિન અમેરિકા અને અગ્નિ એશિયાના દેશોમાં આવાં ડેટા સેન્ટરો ઊભાં કરવાનો વિરોધ થઈ રહ્યો છે. તેમના દ્વારા ઉત્સર્જિત કરાતી ગરમી ઉપરાંત તેના માટે જરૂરી વીજપુરવઠાની પ્રચંડ માત્રા અને વિશાળ જમીનની જરૂરિયાત પણ આ વિરોધ પાછળનાં પરિબળો ખરં.

બીજી તરફ ફેબ્રુઆરી, 2026માં દિલ્હી ખાતે ભરાયેલા એ.આઈ.ના સંમેલનમાં, વર્તમાન વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ ભારતમાં એ.આઈ. સેન્ટર સ્થાપિત કરવા ઈચ્છનાર સૌને આવકાર્યાં અને ભારતને એ.આઈ. સેન્ટરનું વૈશ્વિક કેન્દ્ર (હબ) બનાવવાની ઈચ્છા વ્યક્ત કરી. આ કેન્દ્રો રોજગારજનક બની રહેશે એમ પણ કહેવાયું. આવી ધોષણા વડા પ્રધાને કર્યું જોયા-જાણ્યા વિના ન કરી હોય! વિશ્વના અન્ય દેશોમાં એ.આઈ. સેન્ટરોનો પ્રચંડ વિરોધ થઈ રહ્યો છે, એ બાબત આપણે જ્યાં સામાન્ય નાગરિકોને ખબર હોય તો માહિતી માટેનું વિશાળ માળખું ધરાવતા વડા પ્રધાન કાર્યાલયને એની જાણ ન હોય એ શક્ય નથી.

આ આપા માલવે મૂળ મુદ્દો એ છે કે ભારત જનતંત્રી ધરાવતો દેશ છે. વીજતંત્રી પણ અહીં કાયમી સ્થિતિ હોય છે. અધૂરામાં પૂરું જળવાયુ પરિવર્તનને કારણે

ગરમીનો પ્રકોપ વર્ષોવર્ષ વધી રહ્યો છે, જે જળ અને વીજળી બન્નેની માંગમાં પ્રચંડ વધારો કરે છે. આ કેન્દ્રો થકી પેદા થતા રોજગારની વાત કરીએ કે જે મુદ્દાને આગળ કરવામાં આવ્યો છે અને મહત્વનો ગણાવાયો છે. ડેટા સેન્ટરને જુદી જાતનાં ગોદામ કહી શકાય. સેંકડો કે હજારો ચોરસ ફીટ વિસ્તારમાં તે પથરાયેલાં હોય છે. એક વાર તે કાર્યરત થઈ

ફીર દેખો ચારોં

બીરેન કોઠારી ગૂગલ, અમેઝોન અને મેટા જેવી રાક્ષસી કદની કંપનીઓએ, ખાસ કરીને આંધ્ર પ્રદેશમાં જમીન મેળવવા માટે અદાણી જૂથ અને રિલાયન્સ જૂથ સાથે હાથ મિલાવ્યા છે

જાય એ પછી મુઝીબર ટેકિનશ્યન અને ઈજનેરો થકી તેનું સંચાલન કરવામાં આવે છે. અન્ય ઉદ્યોગોની જેમ આ સ્થાને કોઈ ટેકનોલોજીને વિક્સાવવામાં આવતી નથી કે જેમાં લોકોને તાલીમ આપવામાં આવે. વિશાળ વિસ્તારમાં પથરાયેલાં આ કેન્દ્રોમાં રાક્ષસી કદનાં એ.આઈ. મોડેલનું સંચાલન થાય છે, જે સુપર કમ્પ્યુટરની જેમ ડેટા એટલે કે વિગતોને સંધરે છે. આપણા દેશના પાટનગરમાં સુખ્યાં જનસામાન્યને પીવાના પાણીની અને વીજળીની તંગી છે અને પૂરતો પુરવઠો મળે એવી વ્યવસ્થા દેશની આઝાદીનાં વડા પ્રધાન કાર્યાલયને એની જાણ ન હોય એ શક્ય નથી.

આ આપા માલવે મૂળ મુદ્દો એ છે કે ભારત જનતંત્રી ધરાવતો દેશ છે. વીજતંત્રી પણ અહીં કાયમી સ્થિતિ હોય છે. અધૂરામાં પૂરું જળવાયુ પરિવર્તનને કારણે

એની કલ્પના કરવાની જરૂર ખરી? જમીનના મુદ્દાને પણ અવગણવા જેવો હરગીઝ નથી. ગૂગલ, અમેઝોન અને મેટા જેવી રાક્ષસી કદની કંપનીઓએ, ખાસ કરીને આંધ્ર પ્રદેશમાં જમીન મેળવવા માટે અદાણી જૂથ અને રિલાયન્સ જૂથ સાથે હાથ મિલાવ્યા છે. આમાંની ઘણી જમીન પર્યાવરણની રીતે સંવેદનશીલ પ્રદેશોમાં છે, પણ બીજી તરફ

‘જવાબદાર નિયમન’ છે. આ માટે ડિજિટલ પ્લેટફોર્મ્સ પોતે જ પોતાની ટેકનોલોજી અને અલ્ગોરિદમને એ રીતે વિકસાવવા પડશે કે ભ્રામક કે નફરત ફેલાવતી સામગ્રી આપોઆપ ડિટેક્ટ થઈ જાય અને વાયરલ થતાં અટકે.

સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ આવેલો ‘૩૩૦૦ બિરયાની’ અને વ્યાયાદીશો વિરુદ્ધના ફેક બ્લૉગનો આ વિવાદ એ બાબતનો આભાર છે કે હવે આપણે ડિજિટલ મીડિયાને અનિયંત્રિત છોડી શકીએ નહીં. કલાકારોએ હાસ્ય અને વાણી સ્વાતંત્ર્યના નામે પોતાની મર્યાદાઓ સમજવી પડશે, જ્યારે નાગરિકોએ પણ સોશિયલ મીડિયા પર આવતી દરેક માહિતીને સાચી માનીને એક સંતુલન જળવાઈ રહે તે અનિવાર્ય છે. લોકશાહી ત્યારે જ છુવત રહેશે જ્યારે અવાજ પણ મુક્ત હશે અને વ્યવસ્થા પણ સુરક્ષિત હશે

ચર્ચાપત્ર

charchapatra@gujaratmitra.in

દાનનો ગેર વહીવટ
ભારતીય ધર્મશાસ્ત્રોમાં દાનનો મહિમા જણાવવામાં આવ્યો છે. દાન એટલે પોતાની પાસે રહેલી વસ્તુ ધન અથવા જ્ઞાન વગેરેને જરૂરિયાત મંદ વ્યક્તિઓને કે સંસ્થાને સ્વૈચ્છિક રીતે અર્પણ કરવું તે. કોઈ પણ જાતની અપેક્ષા વગર જરૂરિયાત મંદને અપાતું દાન એ ઉત્તમ પ્રકારનું દાન છે. આપણે ત્યાં વસ્ત્રદાન, ધનનું દાન અન્નદાન અને વિદ્યાદાન એમ જુદા જુદા દાન આપવામાં આવે છે.પરદેશમાં પણ લોકો દાન આપે જ છે. પરંતુ આજકાલ દાન આપનાર વ્યક્તિ જાણે મુખ્ં હોય અને સંસ્થોનો બહોલ કરનારો ચાલક અને લુચ્ચાઈ કરનાર હોય, મળેલા દાનની ચોરી કરીને દાનની રકમનો દુરુપયોગ થતો હોય તો એ આપલે દાનની કોઈ કિંમત નથી. દાન આપનાર લોકોની શ્રદ્ધા ડગી જાય એવા પ્રયત્નો થતા હોય છે.. આજે કેટલીય સામાજિક સંસ્થાઓ અને મંદિરોમાં દાન આપવામાં આવેલ છે એ દાનનો ઘણીવાર ગેર વહીવટ થતો જોવા મળે છે. તાજેતરમાં અયોધ્યા રામ મંદિરની ઘટના ધણું બધું કામી જાય છે. જો આમ જ ચાલતું રહેશે તો કોઈ વ્યક્તિ દાન કરતા પહેલા વિચારશે લોકોનો દાન આપવાનો ઉત્સાહ ઓસરી જશે મંદિરોમાં કે સંસ્થાઓ પરથી વિશ્વાસ ઊઠી જશે. છેવટે સંસ્થામાંથી કે અન્ય જગ્યાએથી લાભ લેનાર નિર્દોષ લાભાર્થીને એનાથી નુકસાન થશે.

નવસારી -હિતેન્દ્ર એમ.ટેલર

ટી.વી.-વેબ સિરીઝની ઘાતક સરઝો

તાજેતરમાં સમાજમાં બનતી કેટલીક કંપાવી મૂકે તેવી ઘટનાઓ અને બદલાતી માનસિકતા તરફ આપના લોકપ્રિય અખબારના માધ્યમથી સમાજ અને ચિંતકોનું ધ્યાન દોરવા ઈચ્છું છે.

રાષ્ટ્રીય ગુનાહિત આંકડાઓ (NCRB) પણ સાક્ષી પૂરે છે કે દેશમાં બનતી દર ૧૦